

Пристрасті за «Русаною», або «Комунальний» роман рівненського будинку-старожила

До долі унікального будинку, що на розі вулиць 16 Липня – Драгоманова в Рівному, свідка прадавніх князівських часів упродовж кількох останніх років прикута увага істориків, краєзнавців, громадськості міста. Нині, повністю «випатраний» всередині, він ризикує назавжди закінчити своє земне існування, забравши із собою частинку історії нашого міста.

Пристрасті за «Русаною», або «Комунальний» роман рівненського будинку-старожила

Початок на с. 1

Кілька років триває протистояння між тими, хто ратує за збереження будинку, і тими, хто вважає, що такі «халупи» (за їхнім висловом) треба зносити. Історики і краєзнавці, які аргументовано доводять історичну, культурну і архітектурну цінність будинку, припускають, що нинішній орендар ТзОВ «Русана Плюс» (товариство в 2015 році стало правонаступником за договором оренди ТОВ «Русана», яке орендувало будівлю з 1993 року), вочевидь, хоче довести будівлю до аварійного стану, щоб потім знести, а на її місці побудувати чергову «висотку».

Лише завдяки пильній увазі громадськості будівля ще стоїть, хоча всередині орендар зніс усе цілковито, фактично залишивши коробку, яка невідомо як ще тримається купи. Як тепер виглядає будівля всередині, побачили члени недавно створеної комісії.

Що скаже комісія?

не було повідомлено ані орендодавця в особі управління комунальної власності (в суді – третя особа, що не заявляє самостійних вимог на стороні позивача), ані орган охорони культурної спадщини в особі представника управління культури і туризму Рівненської ОДА (в суді – третя особа, що не заявляє самостійних вимог на стороні позивача). Почути хоч якісь роз'яснення щодо експертизи від ТзОВ «Ін Консалтинг», яке

Що кажуть краєзнавці?

За версією рівненських істориків і краєзнавців, будинок №59 на 16 Липня – один із двох (ще колишня князівська оранжерея), що вціліли з палацово-паркового комплексу резиденції князів Любомирських кінця XVIII-початку XIX століття. Цю будівлю зафік-

сировано поруч із музеєм), далі перехрестя, на якому позначено чорний квадрат, – то наш будинок. Одним із доказів дуже поважного віку будинку є те, що він дуже низько «сидить», практично немає цоколя. У старовину з такими низькими цоколями не будували. Від старості будинок «осів» у землю. Щоб зрозуміти, де його фундамент, можна

Видно, широкий громадський резонанс довкола перипетій з історичним будинком став підставою для створення комісії з вивчення ситуації, що склалася довкола «Русани». Про неї, зокрема, повідомила під час «круглого» столу (відбувся 24 лютого 2021 року) **завкафедри архітектури і середовищного дизайну НУВГП, професорка, докторка архітектури Ольга МИХАЙЛИШИН**, зазначивши, що її запросили до участі в комісії. Присутня при цьому **заступниця міського голови Марина КУЗМІЧОВА** зауважила, що влада шукає шляхи, як повернути будівлю в користування рівненської громади. А всі порушення буде задокументовано з відповідними наслідками.

Минулої п'ятниці, 26 лютого, комісія (з інсайдерських джерел стало відомо, що до неї увійшли низка чиновників різних профільних управлінь, фахівці будівельної галузі та архітектури, двоє заступників міського голови) побувала всередині будівлі на вулиці 16 Липня, 59. Ось що повідомило джерело в складі комісії:

– Комісія має вивчити стан будівлі. Ми оглянули, зафіксували порушення. Усі стіни, перегородки, перекриття – все розібрано.

її здійснює, не вдалося. Там до чергового засідання суду воліють не розголошувати жодних деталей досліджень.

совано на найстаріших планах міста – плані Бургіньона 1797 року та картах середини XIX століття. Він цікавий своїм архітектур-

що зрозуміти, до чого фундаменту можна розкопати невеликі шурфи з різних боків, щоб побачити, де закінчується цоколь. Це дослідження також може дати розуміння віку будівлі.

Ольга МИХАЙЛИШИН, завкафедри архітектури і середовищного дизайну НУВГП, професорка, докторка архітектури:

– Будинок є унікальним збереженим зразком маломістечкової міської забудови кінця XVIII-початку XX століття. Це одна з найстаріших мурованих будівель Рівного. Що важливо, об'єкт є складовою специфічного містечкового середовища, яке збереглося ще локально саме в цьому районі. Такого роду об'єкти варто зберігати. Історія міста має на чомусь базуватись.

«Русана Плюс» на контакт з громадськістю не йде

Ніхто із представників ТзОВ «Русана Плюс» останнім часом не з'являвся ані на засідання комісій у міськраді, ані на публічні заходи, присвячені збереженню будівлі. У

переговорки, переkritтя – все розглянуто. Серед нас був сертифікований фахівець-інженер, людина, яка займається практичною діяльністю в галузі будівництва. Буде складати акт. Потім маємо погодити його висновки. Обіцяли найближчими днями це зробити. Акт має бути публічним, щоб з ним могли ознайомитися всі охочі.

Останні події довкола «Русани»

ТзОВ «Русана Плюс» через суд оскаржує розпорядження Рівненської ОДА «Про взяття на облік об'єкта культурної спадщини», яким будинок на 16 Липня, 59 внесено до переліку об'єктів культурної спадщини. Суд на клопотання позивача призначив експертизу, яка має встановити вік деревини та цегли, з яких зведено будинок. Яким чином відбирались зразки матеріалів для експертизи досі незрозуміло, оскільки про відбір

Тим часом ТзОВ «Русана Плюс» продовжує добиватися дозволу орендувати землю під будівлю, однак депутати поки що на це не погоджуються. Як відомо, в січні цього року їм відмовила земельна комісія. Нещодавно на засіданні бюджетної комісії Товариству також відмовили. Причому міські обранці вирішили детально ознайомитися з договором оренди. Зокрема, з'ясувати, на якій підставі його продовжили до 2025 року.

З ініціативи громадськості було проведено «круглий» стіл щодо ситуації довкола будівлі на 16 Липня, 59. До участі запрошено представників влади, авторитетних істориків, архітекторів, депутатів, журналістів, громадськість. Підсумком обговорення стали два головні меседжі: будинок зберегти і повернути в користування громаді міста; винні у його руйнуванні мають відповісти і відшкодувати збитки.

ним вирішенням як єдиний такий екземпляр старої забудови міста. У цьому будинку мешкав директор Рівненської гімназії. У кінці XIX століття в ньому розміщувався один із навчальних закладів міста. За польської влади – управління громадських робіт. За радянських часів його використовували в якості житла.

Професор кафедри архітектури та середовищного дизайну НУВГП Петро РИЧКОВ, якому й належить відкриття плану Бургіньйона 1797 року:

– Бургіньйон робив окомірний план, тобто без застосування геодезичних приладів, але він в цілому дає можливість фахівцеві визначити локалізацію того будинку. По просторовому розміщенню бачимо пункти, за якими можна злокалізувати місце, де майбутня гімназія (на карті її позначено чорним прямокутником), далі оранжерея (нині

заходи, присвячені збереженню будівлі. У телефонній розмові адвокат Іван Крутень, який представляє інтереси Товариства в суді, зазначив, що не має права розголошувати адвокатську таємницю і не уповноважений своїм клієнтом надавати будь-яку інформацію, що стосується згаданої судової справи. А ще порадив звертатися безпосередньо до його клієнтів, при цьому навідріз відмовившись повідомити, хто ж є його клієнтами.

Будинок на 16 Липня, 59 краєзнавці називають своєрідним символом нищення старого міста. Чи перетвориться він на справжній символ відродження історії міста і пошанування його минувшини, цілком залежить від нинішньої влади.

Світлана КАЛЬКО

P. S. Редакція тижневика готова надати можливість висловити свою позицію представникам ТзОВ «Русана Плюс».

КОМПЕТЕНТНО

Марина КУЗМІЧОВА, заступниця міського голови Рівного:

– Завершити процес паспортизації пам'яток та зупинити процес її руйнування. Зараз це перше і основне завдання. Юридично воно складне, але ми злагоджено працюємо над механізмами. Для мене, як для людини, яка працює на посаді лише місяць, ця тема не проста, але це не значить, що я її ігноруватиму.

Постійно діючі депутатські комісії з Питань будівництва, архітектури та землепорядкування та з Питань економіки бюджету і фінансів та майна рекомендували відмовити орендарю будівлі в оренді землі під цією будівлею. Це вже зрозумілий сигнал для громади міста та орендаря ТзОВ «Русана Плюс».

Нагадаю, що зараз в суді за позовом орендаря є справа про

оскарження внесення будівлі до переліку пам'яток. Таке розпорядження дав голова ОДА Віталій Коваль у 2019 році.

Міський голова Олександр Третяк ініціював створення фахової комісії, яка вже активно працює над питанням збереження та повернення цієї будівлі.

Ну а далі, коли комунальне призначення не буде в оренді, я закликаю громаду допомогти нам.

Я тільки за, якщо у вас є ідеї, як можна залучити не лише бюджетні кошти на відновлення цього об'єкта культурної спадщини.

Також хочу підкреслити: я не люблю обіцяти наперед, не вичивши питання і не зрозумівши механізм вирішення. Тому реаую на проблему тоді, коли впевнена у своїх словах і діях. Такій стратегії слідуватиму у своїй роботі й надалі.